

Przedmiotem artykułu będzie analiza, jakie warunki osoba uzależniona, która popada w konflikt z prawem karnym, powinna spełnić, aby skorzystać z systemu dozoru elektronicznego oraz charakterystyka rodzajów dozoru.

SYSTEM DOZORU ELEKTRONICZNEGO A UZALEŻNIENIA

Katarzyna Syroka-Marczewska
Prawnik

Uwagi ogólne

Kary, środki karne i środki zabezpieczające¹, których wykonanie łączy się z zastosowaniem wobec osoby uzależnionej dozoru elektronicznego, zostały uregulowane przede wszystkim w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (dalej: KKW)². Zgodnie z treścią art. 43b § 1 KKW dozór elektroniczny jest to kontrola zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych³. Z kolei system dozoru elektronicznego jest to ogół metod postępowania i środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego.

Rodzaje dozoru

W art. 43b § 3 KKW przewiduje się trzy formy kontroli zachowania skazanego przy użyciu monitoringu elektronicznego: stacjonarny, mobilny i zbliżeniowy.

Warto w tym miejscu wyjaśnić, że karę pozbawienia wolności wobec osoby uzależnionej w systemie dozoru elektronicznego wykonuje się jako dozór stacjonarny. Środki karne i zabezpieczające wobec osoby uzależnionej w systemie dozoru elektronicznego wykonuje się jako dozór zbliżeniowy lub mobilny. Dozór stacjonarny służy kontroli przebywania skazanego, w określonych godzinach i dniach tygodnia, w miejscu wskazanym przez sąd. W stosunku do osób pozbawionych wolności możliwe jest wskazanie tego miejsca przez komisję penitencjarną (od 1 stycznia 2023 roku). W ten sposób ma być wykonywana kara pozbawienia wolności nieprzekraczająca roku i 6 miesięcy oraz kara pozbawienia wolności orzeczona w wymiarze niższym niż 3 lata, jeśli skazanemu do jej odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesię-

cy i nie zachodzą wobec niego warunki przewidziane w art. 64 § 2 KK. Środki karne i środki zabezpieczające mają być wykonywane na drodze dozoru mobilnego, polegającego na bieżącym monitorowaniu miejsca pobytu skazanego, niezależnie od tego, gdzie przebywa, lub na drodze dozoru zbliżeniowego, który polega na konieczności zachowania przez skazanego określonej odległości od osoby wskazanej przez sąd⁴.

W systemie dozoru elektronicznego można kontrolować:

1. przebywanie przez skazanego w określonych dniach tygodnia i godzinach we wskazanym przez sąd albo komisję penitencjarną miejscu (**dozór stacjonarny**);
2. bieżące miejsce pobytu skazanego, niezależnie od tego, gdzie skazany przebywa (**dozór mobilny**);
3. zachowywanie przez skazanego określonej minimalnej odległości od osoby wskazanej przez sąd (**dozór zbliżeniowy**).

Właściwość sądu

W sprawach związanych z udzieleniem zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego właściwy jest sąd penitencjarny, w którego okręgu skazany przebywa, albo komisja penitencjarna działająca w zakładzie karnym, w którym skazany przebywa.

W sprawach związanych z wykonaniem postanowienia sądu albo decyzji komisji penitencjarnej o udzieleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i ich uchyleniem właściwy jest sąd penitencjarny, w którego okręgu kara jest wykonywana, z wyjątkiem uchylenia zezwolenia z powodów, kiedy to właściwy jest sąd penitencjarny, który zezwolenia udzielił, albo sąd penitencjarny,

w okręgu którego działa komisja penitencjarna, która udzieliła zezwolenia.

Z kolei w sprawach wykonywania dozoru zbliżeniowego i mobilnego właściwy jest sąd, w którego okręgu skazany ma miejsce stałego pobytu, a jeżeli skazany nie posiada takiego miejsca – sąd, w którego okręgu orzeczono środek karny lub zabezpieczający wykonywany w systemie dozoru elektronicznego.

Rozpoczęcie dozoru elektronicznego

Kara może być wykonywana w systemie dozoru elektronicznego jedynie wówczas, gdy pozwalają na to warunki techniczne obejmujące w szczególności liczbę oraz zasięg dostępnych nadajników i rejestratorów oraz możliwości organizacyjne ich obsługi. W sytuacji, w której warunki techniczne nie są wystarczające do jednoczesnego objęcia dozorem mobilnym wszystkich skazanych, wobec których dozór taki został orzeczony, w pierwszej kolejności kieruje się do wykonania dozory mobilne orzeczone jako środek zabezpieczający.

Jeżeli skazany zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami pełnoletnimi, warunkiem rozpoczęcia dozoru stacjonarnego jest uprzednia pisemna zgoda tych osób złożona do sądu albo komisji penitencjarnej, obejmująca także umożliwienie podmiotowi dozoru przeprowadzanie czynności kontrolnych. W razie potrzeby, na zarządzenie sędziego penitencjarnego albo na żądanie komisji penitencjarnej, kurator sądowy ustala, w drodze zebrania informacji, czy skazany zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami pełnoletnimi, a jeżeli tak, to uzyskuje dane personalne tych osób, a następnie poucza je o warunkach wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego oraz konsekwencjach, jakie wynikają z jej wykonywania dla osób zamieszkujących ze skazanym. Kurator sądowy ustala warunki rodzinne oraz socjalno-bytowe, w których zamieszkuje skazany, w zakresie niezbędnym do prawidłowego wykonania kary w systemie dozoru elektronicznego. Informacje te kurator sądowy przekazuje niezwłocznie do sądu albo komisji penitencjarnej.

W przypadku dozoru zbliżeniowego lub mobilnego, po uzyskaniu od podmiotu dozoru informacji, że możliwe jest niezwłoczne rozpoczęcie wykonywania kary, sąd wydaje postanowienie o rozpoczęciu dozoru elektronicznego, w którym wyznacza termin i określa sposób zgłoszenia przez skazanego gotowości do

instalacji środków technicznych oraz określa, jakie środki techniczne mają zostać zainstalowane. Termin ten nie może być dłuższy niż 24 godziny od zwolnienia skazanego z zakładu karnego, a jeśli skazany przebywa na wolności, nie dłuższy niż 24 godziny od ogłoszenia lub doręczenia skazanemu postanowienia o rozpoczęciu dozoru elektronicznego. Jeżeli wobec skazanego przebywającego w zakładzie karnym orzeczono dozór mobilny lub zbliżeniowy, można wyznaczyć termin założenia nadajnika w okresie do 7 dni przed zakończeniem odbywania kary lub warunkowym przedterminowym zwolnieniem.

Jeżeli wobec skazanego orzeczono zakaz zbliżania się do określonej osoby kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego, sąd poucza tę osobę o prawie do wystąpienia z wnioskiem o wyposażenie jej w rejestrator przenośny albo stacjonarny. Jeżeli osoba chroniona nie wystąpi z wnioskiem, w terminie miesiąca od otrzymania pouczenia, albo oświadczy, że nie będzie korzystać z rejestratora, sąd orzeka o zmianie dozoru zbliżeniowego na dozór mobilny.

Warunki zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego

Sąd penitencjarny może udzielić osobie uzależnionej, która została skazana zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:

1. wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy albo wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2⁵, art. 64a⁶ lub art. 65 § 1 i 2⁷ Kodeksu karnego;
2. odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie szczególne względy wskazujące, że w razie odbycia kary w tym systemie nie zostaną osiągnięte cele kary;
3. skazany posiada określone miejsce stałego pobytu⁸;
4. osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie ze skazanym wyraziły zgodę;
5. odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie warunki techniczne.

Skazanemu, który nie rozpoczął wykonywania kary w zakładzie karnym, można udzielić zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli względy bezpieczeństwa i stopień demoralizacji, a także inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą osadzenia skazanego w zakładzie karnym.

Skazanemu, który rozpoczął już odbywanie kary w zakładzie karnym, można udzielić zezwolenia na odbycie w systemie dozoru elektronicznego pozostałej części kary, jeżeli za udzieleniem zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego.

Oznacza to, że sąd penitencjarny może przyznać zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeśli spełnione są określone warunki, takie jak długość nałożonej kary, brak przeszkód do odbycia kary w tym systemie oraz posiadanie stałego miejsca zamieszkania ze zgodą osób pełnoletnich. Osobom, które nie rozpoczęły odbywania kary w zakładzie karnym, można przyznać to zezwolenie, jeśli względy bezpieczeństwa oraz inne szczególne okoliczności nie wymagają ich osadzenia. Jeżeli skazany zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami pełnoletnimi, warunkiem rozpoczęcia dozoru stacjonarnego jest uprzednia pisemna zgoda tych osób złożona do sądu albo komisji penitencjarnej, obejmująca także umożliwienie podmiotowi dozorujszemu przeprowadzanie czynności kontrolnych. Dla skazanych, którzy już odbywają karę, istnieje możliwość przeniesienia na system dozoru elektronicznego, jeśli ich dotychczasowa postawa i zachowanie uzasadniają taką decyzję.

Komisja penitencjarna może udzielić skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:

1. wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą 4 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2, art. 64a lub art. 65 § 1 lub 2 Kodeksu karnego;
2. skazany rozpoczął już odbywanie kary w zakładzie karnym;
3. odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie szczególne względy wskazujące, że w razie odbycia kary w tym systemie nie zostaną osiągnięte cele kary;

4. za udzieleniem zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności;
5. skazany posiada określone miejsce stałego pobytu;
6. osoby pełnoletnie zamieszkujące wspólnie ze skazanym wyraziły zgodę,
7. odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją na przeszkodzie warunki techniczne.

Sąd penitencjarny może cofnąć zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego w określonych prawem sytuacjach. Jest to możliwe, gdy skazany nie dotrzyma wyznaczonego terminu zgłoszenia gotowości do podmiotu dozorujszego lub unika natychmiastowego zainstalowania przez ten podmiot rejestratora czy założenia nadajnika. Ponadto jeżeli skazany, przebywając w systemie dozoru elektronicznego, naruszył prawo, na przykład popełniając przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, albo unika wypełnienia obowiązków związanych z dozorem lub innych nałożonych obowiązków wówczas również Sąd penitencjarny może cofnąć zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Jak już wspomniano, nie bez znaczenia są warunki techniczne. Kara może być wykonywana w systemie dozoru elektronicznego jedynie wówczas, gdy pozwalają na to warunki techniczne, obejmujące w szczególności liczbę oraz zasięg dostępnych nadajników i rejestratorów oraz możliwości organizacyjne ich obsługi. W razie gdy warunki techniczne nie są wystarczające do jednoczesnego objęcia dozorem mobilnym wszystkich skazanych, wobec których dozór taki został orzeczony, w pierwszej kolejności kieruje się do wykonania dozory mobilne orzeczone jako środek zabezpieczający. Dla przykładu warto odwołać się do rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który stwierdził, że brak możliwości skalibrowania urządzenia elektronicznego tylko do obrębu nieruchomości zajmowanej przez skazanego, skutkuje uznaniem braku przesłanek formalnych do rozpoznawania wniosku o udzielenie zgody na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego⁹.

Reasumując, osoba uzależniona może skorzystać z systemu dozoru elektronicznego w następujących sytuacjach:

1. **Krótki wymiar kary:** gdy nałożona kara pozbawienia wolności nie przekracza jednego roku i 6 miesięcy, lub gdy kara wynosi mniej niż 3 lata, a pozostała

- część do odbycia w zakładzie karnym nie jest większa niż 6 miesięcy.
2. **Brak przeszkód prawnych:** jeśli nie zachodzą warunki, które uniemożliwiałyby odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego, takie jak sytuacje określone w art. 64 § 2, art. 64a lub art. 65 Kodeksu karnego.
 3. **Miejsce pobytu:** osoba musi posiadać stałe miejsce zamieszkania, które będzie dostępne dla służb dozоровych (w ocenie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, warunek „miejsca stałego pobytu” w rozumieniu art. 43la § 1 KKW, w przypadku zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego wyczerpuje również sytuacja, gdy skazany czasowo przebywa w konkretnym miejscu, gdzie wykonuje pracę oraz prowadzi życie osobiste, a nie ma on miejsca zamieszkania lub dotknięty jest bezdomnością¹⁰).
 4. **Zgoda osób zamieszkujących wspólnie:** w przypadku, gdy w miejscu zamieszkania skazany mieszka z osobami pełnoletnimi, muszą one wyrazić zgodę na ten system dozoru.
 5. **Zgodność z warunkami technicznymi:** system dozoru elektronicznego musi być technicznie możliwy do zrealizowania w danym przypadku, zgodnie z wymogami prawnymi.

Dodatkowo, jeśli osoba jeszcze nie rozpoczęła odbywania kary w zakładzie karnym, może ubiegać się o dozór elektroniczny, jeśli względy bezpieczeństwa oraz stopień demoralizacji nie wymagają jej osadzenia.

Obowiązki związane z systemem dozoru elektronicznego

Skazany ma obowiązek zgłosić podmiotowi dozoru, w terminie i w sposób, które zostały określone przez sąd albo komisję penitencjarną, gotowość do instalacji środków technicznych.

Jak już wspomniano, są różne rodzaje dozoru, tj. dozór elektroniczny, dozór stacjonarny, dozór mobilny oraz dozór zbliżeniowy. Każdy z tych rodzajów dozoru wiąże się z określonymi obowiązkami prawnymi dla osoby, która jest poddawana takiemu nadzorowi. Oznacza to, że dana osoba musi przestrzegać zasad i warunków narzuconych przez prawo, związanych z danym rodzajem dozoru. Skazany, wobec którego wykonywany jest **dozór elektroniczny**, ma obowiązek:

- nieprzerwanie nosić nadajnik;

- dbać o powierzone mu środki techniczne, w tym zwłaszcza chronić je przed utratą, zniszczeniem, uszkodzeniem lub uczynieniem niezdatnymi do użytku, oraz zapewniać ich stałe zasilanie energią elektryczną;
- udostępniać podmiotowi dozoru powierzone środki techniczne do kontroli, naprawy lub wymiany na każde żądanie tego podmiotu, w tym również umożliwiając pracownikom tego podmiotu wejście do pomieszczeń, w których skazany przebywa, lub na nieruchomości stanowiącą jego własność lub będącą w jego zarządzie;
- udzielać prezesowi sądu lub upoważnionemu sędziemu, sądowemu kuratorowi zawodowemu, podmiotowi dozoru i podmiotowi prowadzącemu centralę monitorowania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary i wykonywania nałożonych obowiązków oraz stawiać się na wezwania sędziego i kuratora.

Skazany, wobec którego wykonywany jest **dozór stacjonarny**, ma ponadto obowiązek:

- pozostawać we wskazanym przez sąd albo komisję penitencjarną miejscu w wyznaczonym czasie¹¹;
- odbierać połączenia przychodzące do rejestratora stacjonarnego;
- umożliwiać sądowemu kuratorowi zawodowemu wejście do mieszkania lub na nieruchomość, gdzie zainstalowano rejestrator;
- udzielać osobom upoważnionym, na ich żądanie, wyjaśnień, dotyczących przebiegu odbywania kary i wykonywania nałożonych obowiązków, również przy użyciu rejestratora stacjonarnego.

Skazany, wobec którego wykonywany jest **dozór mobilny lub zbliżeniowy**, ma ponadto obowiązek:

- nieprzerwanie nosić rejestrator przenośny;
- odbierać połączenia przychodzące do rejestratora przenośnego;
- udzielać osobom upoważnionym, na ich żądanie, wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary i wykonywania nałożonych obowiązków, również przy użyciu rejestratora przenośnego.

Ponadto sąd penitencjarny może nałożyć na skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego obowiązki określone w art. 72 Kodeksu karnego. Obowiązki, o których mowa powyżej, są następujące: informowanie sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby, przeproszenie pokrzywdzonego, wykonywanie ciążącego obowiązku łżenia na utrzy-

manie innej osoby, wykonywanie pracy zarobkowej, do nauki lub przygotowania się do zawodu, powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających, poddanie się terapii uzależnień, poddanie się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji, uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, powstrzymanie się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, powstrzymanie się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób, opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym oraz inne stosowne postępowanie, które może zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa¹².

Odpowiedzialność prawna za zniszczenie lub uszkodzenie środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego

Przepisy prawa przewidują odpowiedzialność za zniszczenie lub uszkodzenie środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego. Zgodnie z art. 66a Kodeksu wykroczeń (dalej: KW)¹³, osoba, wobec której wykonuje się karę, środek karny lub środek zabezpieczający, w systemie dozoru elektronicznego, albo osoba chroniona, która umyślnie dopuszcza do zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia niezdatnym do użytku nadajnika, rejestratora stacjonarnego lub przenośnego stanowiących środki techniczne służące do wykonywania dozoru elektronicznego, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Czyn polega w tym przypadku na dopuszczeniu do zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia niezdatnym do użytku. Sprawca nie musi sam przez własne działanie wskazanych w przepisie przedmiotów zniszczyć, uszkodzić czy uczynić niezdatnymi do użytku¹⁴. Wykroczenie z art. 66a KW może zostać popełnione przede wszystkim przez zaniechanie, ale nie można wykluczyć również działania. Omawiane wykroczenie ma charakter materialny, co oznacza, że do jego znamion należy skutek w postaci zniszczenia, uszkodzenia lub uczynienia wskazanego przedmiotu niezdatnym do użytku. Sprawca zatem będzie ponosić odpowiedzialność wówczas, gdy dopuszcza do nastąpienia wskazanych w nim skutków. Nie muszą one nastąpić w wyniku oddziaływania jakiegś innej osoby.

Skutek ów może pojawić się w efekcie zadziałania praw fizyki, naturalnej konsekwencji pewnych zdarzeń lub ich braku. Stanowi realizację znamion tego wykroczenia dopuszczenie do rozładowania się urządzenia, gdy sprawca umyślnie nie podłącza go do źródła prądu. Rozładowane urządzenie staje się niezdatne do użytku. Podobnie należy potraktować sytuację, gdy sprawca zostawia np. urządzenie na ganku lub w otwartym oknie podczas ulewnego deszczu. Jeżeli woda spowoduje uszkodzenie urządzenia, sprawca zrealizuje znamiona „dopuszczenia do uszkodzenia”¹⁵.

Wykroczenie z art. 66a KW może zostać popełnione wyłącznie przez podmioty wskazane w tym przepisie: osobę, wobec której wykonuje się karę, środek karny lub środek zabezpieczający, w systemie dozoru elektronicznego oraz osobę chronioną. Osoba, wobec której wykonuje się karę, środek karny lub środek zabezpieczający w trybie dozoru elektronicznego, ma obowiązek m.in. dbać o powierzone jej środki techniczne, w tym zwłaszcza chronić je przed utratą, zniszczeniem, uszkodzeniem lub uczynieniem niezdatnymi do użytku, oraz zapewniać ich stałe zasilanie energią elektryczną (art. 43n § 1 pkt 2 KKW). Zrealizowanie znamion omawianego wykroczenia uniemożliwia spełnienie jeszcze jednego obowiązku – odbierania połączeń przychodzących do rejestratora stacjonarnego (art. 43n § 2 pkt 2 KKW). Osoba chroniona jest to pokrzywdzony, względem którego na sprawcę został nałożony na podstawie art. 41a KK zakaz zbliżania się. Osoba taka może, jeżeli wobec skazanego orzeczono zakaz zbliżania się do niej kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego, wystąpić z wnioskiem o wyposażenie jej w rejestrator przenośny albo stacjonarny (art. 43l KKW).

Uwagi końcowe

Jak czytamy na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, „od 2009 roku z Systemu Dozoru Elektronicznego skorzystało już ponad 200 tysięcy osób, a Polska osiągnęła jedno z najwyższych miejsc w Europie pod względem liczby skazanych objętych dozorem elektronicznym w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców”¹⁶. Wykonywanie kary pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego posiada duży potencjał resocjalizacyjny ze względu na minimalizowanie patologicznego wpływu izolacji więziennej na osobę pozbawioną wolności w różnych jej wymiarach¹⁷. Oznacza to, że osoba uza-

leżniona również może skorzystać z Systemu Dozoru Elektronicznego, przy spełnieniu warunków, o których mowa była w niniejszym opracowaniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, dozór elektroniczny powinien dotyczyć przede wszystkim sprawców wchodzących w konflikt z prawem po raz pierwszy lub niezdemoralizowanych – ale zarazem takich, wobec których zastosowanie jedynie kar wolnościowych *sensu stricto*, nie byłoby odpowiednie¹⁸. Przesłanki udzielenia skazanemu zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego mają charakter ocenny, jednakże sąd nie może skupiać się tylko na okolicznościach dotyczących czynu i czynić je decydującymi, bowiem w tym postępowaniu sąd penitencjarny ma ustalić, czy cechy sprawcy, a więc jego postawa, właściwości i warunki osobiste, w różnych ich aspektach, pozwolą w sposób niezakłócony osiągnąć cele szczególnie-prewencyjne kary odbywanej w tym systemie¹⁹.

Przypisy

- ¹ Środek zabezpieczający to instytucja prawna stosowana w polskim prawie karnym, mająca na celu ochronę społeczeństwa przed osobami, które mogą stanowić zagrożenie z uwagi na swoje zachowanie oraz problemy, takie jak np. uzależnienia. Katalog środków zabezpieczających jest następujący: elektroniczna kontrola miejsca pobytu, terapia, terapia uzależnień, pobyt w zakładzie psychiatrycznym lub innym zakładzie zamkniętym. Środek zabezpieczający i sposób jego wykonywania powinien być odpowiedni do stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego, który sprawca może popełnić oraz prawdopodobieństwa jego popełnienia, a także uwzględnić potrzeby i postępy w terapii lub terapii uzależnień. Warto w tym kontekście zauważyć, że czasu stosowania środka zabezpieczającego nie określa się z góry. Środki zabezpieczające, (w tym także elektroniczną kontrolę miejsca pobytu), można orzec wobec sprawcy m.in. w razie skazania za przestępstwo popełnione w związku z uzależnieniem od alkoholu, środka odurzającego lub innego podobnie działającego środka. Sprawca, wobec którego orzeczono elektroniczną kontrolę miejsca pobytu, ma obowiązek poddania się nieprzerwanej kontroli miejsca swojego pobytu sprawowanej za pomocą urządzeń technicznych, w tym noszonego nadajnika.
- ² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, Dz.U. z 2025 r. poz. 911, 1423.
- ³ Środkami technicznymi służącymi do wykonywania dozoru elektronicznego są: 1) centrala monitorowania;
- ²⁾ system teleinformatyczny, za pomocą którego podmiot prowadzący centralę monitorowania, podmiot dozoru, sądy, sądowi kuratorzy zawodowi i inne uprawnione podmioty przetwarzają informacje związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego (system komunikacyjno-monitorujący); 3) nadajniki; 4) rejestratory stacjonarne i przenośne.
- ⁴ I. Zgoliński w: Kodeks karny wykonawczy. Komentarz red. J. Lachowski, Warszawa 2023, komentarz on-line do artykułu 43b KKW, TEZA 3.
- ⁵ Jeżeli sprawca uprzednio skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do przestępstwa, za które był już skazany, sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, a może ją wymierzyć w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę LUB jeżeli sprawca w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za zbrodnię zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej zagrożone

- karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, popełnia ponownie taką zbrodnię lub takie przestępstwo, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę (podwyższenie górnego ustawowego zagrożenia nie dotyczy zbrodni), który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary popełnia ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione za użyciem przemocy lub groźbą jej użycia, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.
- ⁶ Jeżeli sprawca w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za zbrodnię zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, popełnia ponownie taką zbrodnię lub takie przestępstwo, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.
- ⁷ Przepisy dotyczące wymiaru kary, środków karnych oraz środków związanych z poddaniem sprawcy próbie, przewidziane wobec sprawcy określonego w art. 64 § 2, stosuje się także do sprawcy, który z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu lub popełnia przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa oraz wobec sprawcy przestępstwa o charakterze terrorystycznym.
- ⁸ W ocenie Sądu Apelacyjnego, warunek "miejsca stałego pobytu" w rozumieniu art. 43la § 1 KKW, w przypadku zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego wyczerpuje również sytuacja, gdy skazany czasowo przebywa w konkretnym miejscu, gdzie wykonuje pracę oraz prowadzi życie osobiste, a nie ma on miejsca zamieszkania lub dotknięty jest bezdomnością, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 20 maja 2025 r., II AKz 365/25, Legalis nr 3226443.
- ⁹ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 20 kwietnia 2022 r., II AKz 348/22, Legalis nr 2690822.
- ¹⁰ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 20 maja 2025 r., II AKz 365/25, Legalis nr 3226443.
- ¹¹ Obowiązek ten obejmuje pozostawanie skazanego w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie. Sąd penitencjarny albo komisja penitencjarna określa przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których skazany ma prawo się oddalić z miejsca stałego pobytu lub innego wskazanego miejsca na okres nieprzekraczający 12 godzin dziennie, w szczególności w celu: świadczenia pracy; wykonywania praktyk religijnych lub korzystania z usług religijnych; sprawowania opieki nad osobą małoletnią, osobą niedołązną lub chorą; kształcenia i samokształcenia oraz wykonywania twórczości własnej; korzystania z urządzeń lub zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych; komunikowania się z obrońcą, pełnomocnikiem oraz wybranym przez siebie przedstawicielem, o którym mowa w art. 42KW; komunikowania się z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 KW; utrzymywania więzi z rodziną lub innymi bliskimi osobami; korzystania z opieki medycznej lub udziału w terapii; dokonania niezbędnych zakupów.
- ¹² Obowiązki te mogą zostać nałożone również na wniosek prokuratora lub sądownego kuratora zawodowego, a także komisji penitencjarnej, jeżeli udzieliła skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.
- ¹³ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, Dz. U. z 2025 r., poz. 734.
- ¹⁴ Magdalena Budyn-Kulik w: Kodeks wykroczeń. Komentarz pod red. Daniluk, Warszawa 2023, wydanie on-line, komentarz do art. 66 a, teza 2.
- ¹⁵ Ibidem.
- ¹⁶ <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wiecej-skazanych-objetych-sde-co-zmieni-sie-w-2025-roku>, dostęp z dnia 30.11.2025 r.
- ¹⁷ Aldona Nawój-Sleszyński, Realizacja celów wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w Systemie Dozoru Elektronicznego, PROBACJA, nr 1/2025, s. 97.
- ¹⁸ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 29 marca 2023 r., II AKz 335/23, Legalis nr 2935489.
- ¹⁹ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 22 listopada 2021 r., II AKz 1274/21, Prokuratura i Prawo 2022 nr 5, poz. 38.